

ZgSp2353-7426/25.09.2019/20.12.2019/30.12.2019/11

Dr Grażyna Kędzierska

ORCID 0000-0002-8825-9644

Niepaństwowa Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Białymstoku

Wydział Nauk Społecznych

Katedra Bezpieczeństwa Wewnętrznego

**X JUBILEUSZOWY ZJAZD KATEDR, ZAKŁADÓW
I PRACOWNI KRYMINALISTYKI
Z OKAZJI 50-LECIA
ZAKŁADU KRYMINALISTYKI
NA WYDZIALE PRAWA I ADMINISTRACJI
UMK W TORUNIU.
KONFERENCJA
„KRYMINALISTYKA WOBEC
POMYŁEK SĄDOWYCH”
Toruń, 26–28 czerwca 2019**

X Jubileuszowy Zjazd został zorganizowany z okazji 50-lecia Zakładu Kryminalistyki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Organizatorami tej Konferencji byli: Zakład Kryminalistyki WPiA UMK, Polskie Towarzystwo Kryminalistyczne i Studenckie Koło Naukowe Kryminalistyki WPiA UMK. Patronat Honorowy nad Konferencją objęli: Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotr Całbecki, Prezydent

Torunia Michał Zaleski oraz Dziekan Wydziału Prawa i Administracji prof. dr hab. Zbigniew Witkowski.

Konferencja została podzielona na dwie części – oficjalną i naukową. Celem części oficjalnej było uhonorowanie prof. dr hab. Mariusza Kulickiego i dra Józefa Gurgula.

26 czerwca 2019 r. o godz. 13.00 dr hab. Violetta Kwiatkowska-Wójcikiewicz rozpoczęła część oficjalną Zjazdu prosząc o zabranie głosu prof. dra hab. Zbigniewa Witkowskiego. Pan Dziekan powitał licznych gości i dokonał otwarcia Zjazdu. Następnie uhonorowano zasłużone osoby: prof. dr hab. Mariusza Kulickiego oraz dra Józefa Gurgula wręczeniem okolicznościowych medali.

Rycina 1. Oficjalny Plakat Konferencyjny¹

¹ https://www.google.com/search?q=kryminalistyka+wobec+pomy%C5%82ek+s%C4%85dowych&client=firefox-b-d&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwj_eLgzzrnAhVh2aYKHWMqDGsQ_AUoAnoECAsQBA&biw=1536&bih=722#imgrc=p7BfxjyiN0DylM, [Dostęp: 02.02.2020].

Dr hab. Violetta Kwiatkowska-Wójcikiewicz przedstawiła historię powstania jednostki dydaktycznej zajmującej się nauczaniem kryminalistyki w toruńskiej Uczelni. Zakład Kryminalistyki w Instytucie Prawa Sądowego na Wydziale Prawa i Administracji UMK w Toruniu powołano w grudniu 1969 r. Zadanie utworzenia tej placówki naukowo-dydaktycznej otrzymał – wtedy doktor – Mariusz Kulicki. Remont przeznaczonych na ówczesny Zakład Kryminalistyki pomieszczeń strychowych w Gmachu Collegium Marius przebiegał z aktywnym udziałem Pana Doktora i studentów. Równocześnie z tworzeniem Zakładu Kryminalistyki dr Mariusz Kulicki prowadził zajęcia dydaktyczne i badania naukowe.

W ciągu swojej działalności naukowo-dydaktycznej prof. Mariusz Kulicki opracowywał, zdobywał i wykonywał liczne pomoce dydaktyczne w postaci poglądowych planszy, filmów oraz zestawów przezroczy obrazujących ślady, sposoby działania przestępców oraz metody efektywnego realizowania czynności procesowo-kryminalistycznych. Jest autorem a później współautorem niezwykle poczytnego podręcznika kryminalistyki. Przez wszystkie lata pracy Pan Profesor także kształcił kadry naukowe i wykonywał ekspertyzy kryminalistyczne z zakresu broni palnej oraz wariografii kryminalistycznej. Dzisiejszy Zakład Kryminalistyki posiada bogate zbiory eksponatów byłych dowodów rzeczowych ze spraw, w których jego pracownicy opracowywali ekspertyzy kryminalistyczne dla organów śledczych i sądowych. Zakład jest jedyną w Polsce placówką naukowo-dydaktyczną dysponującą reprezentatywnym zbiorem różnych rodzajów i typów broni (wszystkie egzemplarze są trwale pozbawione cech używalności, co oznacza, że nie są bronią według ustawy o broni i amunicji).

Funkcję kierownika Zakładu, a później Katedry Kryminalistyki prof. Mariusz Kulicki pełnił do osiągnięcia wieku emerytalnego w roku 2001. Od 2001 do 2004 roku pełniącym obowiązki kierownika Katedry Kryminalistyki był prof. Andrzej Bulsiewicz, następnie prof. Marian Filar. W latach 2009 do 2012 kierownikiem Katedry był prof. Józef Wójcikiewicz. W Katedrze pracowali także m.in. dr Jerzy Wnorowski, mgr Jerzy Różański, mgr Krzysztof

Oleksiak, mgr Andrzej Leciak, mgr Aleksander Wojdowski, mgr Krzysztof Ozimek oraz Mariola Bandurska².

Wystąpienie Pani Profesor zakończył toast oraz poczęstunek w postaci tortu oryginalnie udekorowanego odciskiem linii papilarnych (Rycina 2).

Rycina 2. Prof. dr hab. Witkowski wręcza okolicznościowe medale prof. drowi hab. Mariuszowi Kulickiemu oraz drowi Józefowi Gurgulowi

Źródło: <https://www.law.umk.pl/wiadomosci/?id=4220#PhotoSwipe156805815-2156>, [Dostęp: 9.09.2019].

Następnie, obecni na Zajeździe, kierownicy katedr kryminalistyki z kilku uniwersytetów prezentowali swoje jednostki naukowe pod względem historii, prowadzonych badań, osiągnięć naukowych oraz planów na przyszłość. Głos zabierali:

- dr hab. Jarosław Moszczyński z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego,
- prof. dr hab. Tadeusz Widła z Uniwersytetu Śląskiego,
- prof. dr hab. Tadeusz Tomaszewski z Uniwersytetu Warszawskiego,
- dr hab. Adam Taracha z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej,
- dr hab. Dariusz Jagiełło z SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego,

² <https://www.law.umk.pl/katedra-postepowania-karnego/historia-katedry>, [Dostęp: 30.01.2020].

- a dr hab. Mieczysław Goc zaprezentował działalność Polskiego Towarzystwa Kryminalistycznego³.

Część oficjalną zakończyła wspólna fotografia uczestników Zjazdu (Rycina 3).

Rycina 3. Dr hab. Violetta Kwiatkowska-Wójcikiewicz oraz prof. dr hab. Mirosław Owoc przy jubileuszowym torcie

Źródło: <https://www.law.umk.pl/wiadomosci/?id=4220#PhotoSwipe15680581-52156>, [Dostęp: 09.09.2019].

Po przerwie kawowej rozpoczęła się część naukowa Zjazdu. Ogółem w czasie sześciu sesji odbywających się przez trzy dni wygłoszono 48 referatów. Sesjom kolejno przewodniczyli: pierwszej – prof. dr hab. Tadeusz Widła (Uniwersytet Śląski),

³ Działalność Polskiego Towarzystwa Kryminalistycznego dr hab. Mieczysław Goc przedstawił w numerze.

drugiej – prof. dr hab. Józef Wójcikiewicz (Uniwersytet Jagielloński),
 trzeciej – prof. dr hab. Ewa Gruza,
 czwartej – prof. dr hab. Tadeusz Tomaszewski,
 piątej – dr hab. Anna Koziczak,
 szóstej – dr hab. Mieczysław Goc.

Rycina 4. Uczestnicy Zjazdu

Źródło: <https://www.law.umk.pl/wiadomosci/?id=4220#PhotoSwipe15680579-48516> [Dostęp: 9.09.2019].

Obrady pierwszej sesji zainicjował prof. dr hab. Józef Wójcikiewicz (Uniwersytet Jagielloński) referatem *Wiwisekcja pomyłki sądowej*. Treść tegoż wystąpienia opierała się na przypadkach pomyłek sądowych, do których doszło w kilku krajach, również w Polsce. Prelegent skoncentrował się na przyczynach prowadzących do niesłusznego skazania lub tymczasowego aresztowania. W ten sposób Pan Profesor wprowadził zebranych w główny temat proponując jednocześnie wiele aspektów jego oglądu poczynając od opisu przypadków po ich przyczyny, niekiedy wręcz absurdalne. Kto się mylił biegły, sąd, czy może pomyłka była niefortunnym zbiegiem okoliczności - referat był czystą wivisekcją zagadnienia.

Pomyłki sądowe *stricto* znalazły się w tytułach następujących referatów:

- dr Michał Boczek – *Pomyłki sądowe na tle orzeczeń – śmiesznych, żalonych i nijakich?*
- dr Justyna Żylińska – *Pomyłki sądowe w kontekście kontroli i oceny dowodu z opinii biegłego,*
- dr hab. Dariusz Jagiełło – *Swobodna ocena opinii biegłego sądowego, a jej wpływ na pomyłki sądowe.*
- dr Małgorzata Maria Żoła – *Analiza źródeł pomyłek sądowych w sprawach zdarzeń drogowych,*
- mgr Marcin Chowaniec – *Opinia kompleksowa w sprawach zdarzeń drogowych jako sposób na zmniejszenie ryzyka wystąpienia pomyłki procesowej,*
- mgr Sylwia Pytlik – *Kryminalistyczne aspekty pomyłek decydentów procesowych w sprawach pożarów w świetle analizy wyników badań własnych przeprowadzonych wśród policyjnych techników kryminalistyki z terenu województwa śląskiego oraz na podstawie akt spraw karnych z terenu apelacji katowickiej,*
- dr Leszek Stępka – *Postrzał na polowaniu. Czy sąd popełnił pomyłkę skazując sprawcę?*
- mgr Olga Powalko – *Wykorzystanie badań DNA w kryminalistyce a pomyłki sądowe,*
- dr hab. Piotr Herbowski, dr Dorota Lorkiewicz-Muszyńska, mgr Dominika Słapczyńska – *Okazanie jako przyczyna pomyłek sądowych,*
- mgr Martyna Grądziel – *Rola lingwistyki kryminalistycznej w zapobieganiu pomyłkom sądowym,*
- dr Magdalena Tomaszewska-Michalak, dr hab. Paweł Waszkiewicz – *Pomyłki sądowe a tzw. Archiwa X. Studium przypadku.*
- mgr Julianna Makilla-Polak – *Rzetelny przekaz medialny jako element zapobiegający pomyłkom sądowym na przykładzie Magazynu kryminalnego 997 Michała Fajbusiewicza.*

Wielu prelegentów wypowiedziało się na temat pracy biegłych i dylematów formułowania końcowej opinii jak na przykład:

- dr hab. Czesław Kłak – *Błąd a fałsz w opinii biegłego w świetle odpowiedzialności karnej z art. 233 § 4 k.k.,*

- prof. dr hab. Piotr Girdwoyń, prof. dr hab. Tadeusz Tomaszewski – *Kolejny bubel? O projekcie ustawy o biegłych oraz w drugim referacie O błędach i ich nieudolnej naprawie – uwagi na tle znanej sprawy,*
- prof. dr hab. Tadeusz Widła – *Nowe dylematy moralne biegłych,*
- prof. dr hab. Ewa Gruza – *Błędy w opiniach biegłych sądowych – w kontekście niesłusznych skazań,*
- dr Sylwia Ławrentjew – *O potrzebie udostępniania stronom danych dotyczących praktyki opiniodawczej biegłego,*
- Sylwia Gręda – *Zaburzenia osobowości sprawców zabójstw seryjnych w opiniowaniu sądowo-psychologicznym,*
- dr Karol Bajda – *Przyczyny nieprawidłowości w opiniowaniu sądowo-psychiatrycznym,*
- inż. Maciej Gniadek – *Powszechnie przyjmowane wartości zmiennych i stałych jako źródło błędów w opiniach biegłych,*
- Izabela Wysocka, Anna Wcisło – *Wpływ problematyki karno-procesowej cyberprzestępstwa na uwarunkowania opiniodawcze.*

Konferencja mimo bardzo skonkretyzowanego tematu była platformą wymiany informacji i doświadczeń – wydawałoby się – także w innych istotnych kwestiach rozgrywających się w obszarze kryminalistyki. Jednak tak naprawdę żaden z referatów nie odbiegał zbyt daleko od głównego problemu wytyczonego przez organizatorów tego spotkania naukowego. I tak uczestnicy Zjazdu przedstawiali:

- dr hab. Paweł Waszkiewicz – *Media społecznościowe w pracy organów ścigania,*
- dr Daniel Mańkowski – *Zabójstwo? Samobójstwo? Niešťczęśliwy wypadek? Problematyka właściwej kwalifikacji zdarzeń z użyciem broni palnej,*
- dr hab. Adam Taracha – *Wykorzystanie algorytmów w postępowaniu karnym,*
- dr Joanna Koczur – *Praktyka sporządzania protokołów przesłuchań świadków – doniesienie z badań własnych,*
- mgr Martyna Pilarczyk – *Innocence Project – droga do prawdy i wolności,*

- mgr Piotr Krasek – *Weryfikacja wiarygodności dowodów cyfrowych – oczekiwania a rzeczywistość,*
- mgr Olivia Rybak-Karkosz – *Fałszywa sygnatura Moneta,*
- dr Ryszard Krawczyk – *Nie tylko sądowe – pomyłki konserwatorskie i ich konsekwencje dla zabytków,*
- mł. insp. Edyta Kot – *Daktyloskopia – wczoraj, dzisiaj i jutro,*
- dr Magdalena Zubańska – *Specjalistyczny zestaw folii niskoadhezyjnych do zabezpieczania śladów biologicznych – czyli identyfikacja osoby jako priorytetowy cel zastosowania wiedzy kryminalistycznej w praktyce stosowania prawa,*
- dr Jakub Czarny, dr n. med. Jolanta Powierska-Czarny – *Niepewności etapu przedlaboratoryjnego w kryminalistycznych badaniach z zakresu biologii i genetyki sądowej, ...* i mgr Monika Antczak – *Akredytacja procedur badawczych na zgodność z normą PN/EN ISO/IEC 17025 jako sposób zapewnienia jakości badań w kryminalistyce,*
- dr Magdalena Kasprzak – *Wybrane metody „identyfikacji kłamstwa” jako dodatkowe elementy weryfikacyjne sprawstwa – problematyka i perspektywy,*
- dr hab. Jarosław Moszczyński – *Problem kryminalistycznych baz populacyjnych,*
- dr Maciej Henryk Górny – *Optymalizacja czynności wstępnych przed przesłuchaniem z wykorzystaniem cybernetyki,*
- Joanna Sulińska – *Analiza śladów krwawych ujawnionych na miejscu zdarzenia.*

W drugiej sesji uwagę zwróciły dwa referaty. Pierwszy prezentował dr Józef Gurgul – prokurator w stanie spoczynku, który podjął temat *Wyroki uniewinniające*. Analizując kazusy z własnej praktyki Autor doszedł do wniosku o wieloznaczności określenia „uniewinnienie”. Powszechnie jest dwutorowe rozumienie tego terminu, które z jednej strony traktuje wyrok uniewinniający jako oczyszczenie oskarżonego od zarzucanego mu czynu i przywrócenie mu godności, z drugiej zaś stanowi dowód bezmyślności i niekompetencji oskarżyciela. I w ten sposób niekiedy formalne uniewinnienie nie jest, niestety, tożsame z faktyczną niewinnością. Drugie wystąpienie o intrygującym tytule *Biegły – Dr Jekyll czy Mr Hyde?* przedstawił dr hab. Dariusz Zaruba. Referent zwrócił uwagę, że organ procesowy, który zlecił wykonanie ekspertyzy,

bezkrytycznie przyjmuje treść uzyskanej opinii a w szczególności wniosków z niej płynących. Jest to istotny problem w sytuacji, gdy właściwie w Polsce nie istnieje weryfikacja wiedzy i umiejętności biegłego. W ten sposób ryzyko zaistnienia pomyłki sądowej jest wysokie, czego zresztą dowodzą ujawnione przypadki. Za podstawową przyczynę tego zjawiska uważa się powszechnie przecenianie wartości dowodowej opinii biegłego co z kolei czyni kwestię weryfikacji pracy biegłego lub jego certyfikacji nader aktualną.

Dr Dariusz Wilk występując w czasie sesji czwartej jeszcze raz wskazał ważność mikrośladów omawiając problem *Transfer i kontaminacja mikrośladów a pomyłki sądowe*. Mikroślady mają niewielkie rozmiary i dobre właściwości adhezyjne. Powoduje to ich powszechne występowanie w otoczeniu człowieka. Łatwo ulegają transferowi – i to wielokrotnemu oraz kontaminacji co może być przyczyną błędnego wnioskowania o aktywności podejrzanego w trakcie zdarzenia. Biegli i organy procesowe powinny uwzględniać takie ryzyko w interpretacji wyników ekspertyzy, zwracając uwagę na czynniki determinujące transfer, czas utrzymywania się mikrośladów na podłożu oraz informacje o częstości występowania danych mikrośladów w populacji generalnej obiektów.

Uczestnicy Zjazdu docenili znaczenie wiedzy kryminalistycznej w eliminowaniu pomyłek sądowych przygotowując wystąpienia bezpośrednio lub pośredni odnoszące się do dydaktyki kryminalistyki. Do tej grupy tematycznej zaliczyć trzeba referaty:

- dr Dorota Semków – *Nowoczesny proces dydaktyczny warunkiem prawidłowego wykorzystania kryminalistyki w postępowaniu procesowym*,
- dr Skubisz-Ślusarczyk – *Kryminalistyka i jej dydaktyka a perspektywa pomyłki sądowej*,
- dr Iwona Zieniewicz – *Świadomość znaczenia wiedzy kryminalistycznej w pracy organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości*,
- mgr Michał Głowczewski – *Z czego mogą wynikać pomyłki sądowe? Wiedza polskich sędziów i prokuratorów na temat psychologii zeznań naocznych świadków w świetle badań własnych*.

Kwestię pomyłek sądowych i rozważań nad ich różnymi aspektami podsumował prof. dr hab. Mirosław Owoc wygłaszając referat

Biometria jako panaceum. W biometrii pozytywny wynik weryfikacji biometrycznej oznacza, że cechy zmierzone z przyjętą dokładnością wskazują z określonym prawdopodobieństwem, że badany obiekt ma takie same cechy jak wyróżniony obiekt odniesienia. Na przełomie XX i XXI wieku na skutek nieprzestrzegania standardów badawczych doszło do popełnienia przez ekspertów daktyloskopii spektakularnych błędów odnotowanych w poważnych sprawach. Zmasowana nagonka zarzucała biegłym stosowanie przestarzałych sposobów wyliczania prawdopodobieństwa a na tym tle nie naukowość klasycznych metod identyfikacji człowieka. Wysuwano wtedy propozycje by biegły nie wydawał opinii kategorycznej a jedynie wyliczał prawdopodobieństwo trafności. W tej sytuacji Pan Profesor proponuje by dla celów identyfikacji sądowej pomocniczo korzystać z istniejących rozwiązań identyfikacji biometrycznej. Tak oto biometria może pełnić rolę panaceum – środka „dobrego na wszystko”.

Analiza treściowa tytułów i treści referatów pokazuje pewną różnorodność tematyczną poruszanych zagadnień. Jednak głębsze dociekania pozwalają zauważyć, że wszystkie referaty w sposób zdyscyplinowany są podporządkowane tytułowi głównemu Konferencji *Kryminalistyka wobec pomyłek sądowych*. Każdy prezentowany tekst, w zależności od zainteresowań zawodowych prelegenta albo *sensu stricto* albo *sensu largo* dotyka problematyki pomyłki sądowej. Treści referatów czasem prosto a czasem skomplikowaną trajektorią zmierzają do rozwiązania problemu zawartego w tytule Konferencji równocześnie grupując wystąpienia według pewnych kierunków tematycznych, które można skonkretyzować jako:

- biegły i jego dylematy moralne,
- problemy opiniowania w ekspertyzie kryminalistycznej,
- jakość pracy biegłego,
- nowe technologie w przestępczości i w wykrywaniu,
- kwestie postępowania dowodowego,
- analiza przypadków pomyłek sądowych.

Patronat Medialny nad Konferencją sprawowało Wydawnictwo C.H. Beck. a Partnerem Głównym Konferencji była Polska Wytwórnia Papierów Wartościowych. Pracownicy PWPW od lat interesują się wszystkimi formami propagowania wiedzy kryminalistycznej,

organizując szkolenia, aktywnie wspomagając i biorąc udział, na przykład, w różnych spotkaniach naukowych. Na Konferencję w Toruniu mgr inż. Paulina Ruszczyk i mgr Jacek Barwicki przygotowali referat *Działalność szkoleniowa i ekspercka Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych S.A.*

Rycina 5. Logo Partnera Głównego i Patrona Medialnego Konferencji⁴

Zjazdowi towarzyszyły okolicznościowe wystawy:

- Historia Zakładu Kryminalistyki WPiA UMK,
- Sprzęt i środki techniki kryminalistycznej,
- Wydawnictwa prawnicze i kryminalistyczne.

⁴ https://www.google.com/search?q=beck+ksi%C4%99garnia+logo&client=firefox-b-d&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwi8x_6EzbnAhXj0aYKHxvVB8IQ_AUoAXoECAwQAw&biw=1536&bih=722#imgsrc=ltK07wbIh8aiMM&imgdii=h51aK0tEa9r8KM, [2.02.2020],

https://www.pwpw.pl/Dla_mediow/Galeria/logotyp-pwpw-pl.html, [Dostęp: 2.02.2020].